Anul IV — Orăștie, 29 Aug. v. (10 Sept. n.) 1898 — Nr. 35

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscripte nu sĕ înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele sĕ plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.

INSERȚIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sûnt a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Poporul nostru.

E în firea omului deștept sĕ se întrebe despre fiecare lucru, pe care-'l vede, că »acesta de unde e, pentru ce și la ce e bun?«

Aceste întrebări și-le pune și țĕranul nostru despre stat sau «împĕrăție» când executorul îi aduce aminte și-'l face sĕ șimțească că între alte lucruri făcute, unele de D-zeu, altele de oameni, este pe lume și stat.

Neturburat la cap de nici o teorie filosofică sau «idee» patriotică, cum e el, pricepe cu mintea și judecata lui sănĕtoasă, naturală, că e de lipsă sĕ fie și stat, care sĕ facă ceea-ce nu pot face oameni singuratici sau comune: sĕ țină armată, care sĕ-'i apere de Turci și alți strĕini, sĕ facă drumuri de fer și drumuri de țară cu poduri peste ape, sĕ bată bani recunoscuți și acceptați de toți ca mijloc de schimb al diferitelor producte, sĕ adune dările, pe cari bucuros le plătește fiecare om, deoare-ce știe că nimenea nu-i face statului aceste lucruri de pomană, și mai presus de toate sĕ facă dreptate între cetățenii, cari pe cale pacinică nu s'ar putea înțelege între sine într'o privință sau într'alta.

Când caută apoi la statul din care și el face parte și-i examinează mai de aproape părțile, vede că sunt altfel, decât cum și-le-a închipuit el. Ficiorii îi sunt ținuți subt arme câte 3 ani de zile, la poduri plătește vamă, de aduce la oraș vite sau bucate, lemne, ouĕ, poame, fĕn sau altele sĕ le vêndă, plătește vamă ori de le vinde ori nu, dacă ferbe rachiu sau face vin plătește accis, dacă muncește și câștigă ceva, cu ce sĕ-'și țină copilașii, plătește dare de venit, la executor plătește și plătește notarului cercual pentru biletele de vite și celui public pentru contracte, inventare și împărțiri și la judecătorie pentru timbre, ear' dacă sĕ face ceva, ce vede și el cu ochii, un drum sau o comasație plătește eară, și plătește după pășunatul vitelor și după sare și după tutun. Și ca rĕsplată pentru toate acestea vede școli, în cari limba, legea și neamul lui sunt batjocurite, la judecătorii și alte dregătorii e agrăit cu «moi, măgar» și dela toate oficiile primește hârtii, cari numai încuragiatoare nu sunt, într'o limbă, din care el nu pricepe nimic.

El vede și știe că la drumul de fer e de lipsă și e drept sĕ se plătească, asemenea la postă și telegraf, că podurile sĕ pot face și susținea cu taxele ce sĕ plătesc pentru ele, cu toate-că acestea nu mai sûnt drepte, că pentru armată, justiție și puținele și neînsemnatele lucruri, de cari trebue sĕ se mai îngrijească statul, ajunge o parte din darea de cap, de avere și de venite; că cu ceealaltă parte și cu ceea-ce el zilnic dă ori încotro s'ar întoarce și ori-ce ar intreprinde, ce se face, nu-'și poate da socoteală.

Pentru ei acea putere necunoscută și misterioasă, care li-sĕ presintă în formă de tot felul de „domni“ e ca lăcustele, pe care le-a orînduit D-zeu asupra lor pentru cine știe cari pĕcate; că și acestea le iau din fructul muncii, fără sĕ-i întrebe de vor, de nu vor, și fără se le dea socoteală despre aceea că ce au făcut cu ce au luat. Și dările se tot urcă, azi sub un pretext, mâne sub altul, și bieții oameni se întreabă îngrijorați: „oare ce, Doamne, or mai fi voind!“ „Zice că vor pune dare pe...“ cutare sau cutare lucru, pe pomi și pe altele și-'și ascuțesc sĕcurile sĕ tae pomii pe când se va pune dare pe ei, precum 'i-au tăiat țeranii din Egipet mai nainte cu 70 ani.

Putința de a produce și câștiga tot scade și *nimenea* nu se îngrijește sĕ le deschiză isvoare nouĕ de venite, sĕ le arate vre-o cale sau sĕ le dea un singur sfat, o vorbă pretinească, de încurajiare. De multe-ori stau zăpăciți și nu mai știu încotro sĕ apuce, aproape sĕ cază în genunchi sub greutatea poverii.

Inteligința noastră, dacă voesc sĕ fie floarea frumoasă a unui pom sănĕtos și puternic, trebue sĕ se îngrijască ca rădĕcina se aibă hrană îndestulitoare și suc. Dacă are pricepere și durere pentru durerile poporului se lucreze și într'acolo ca dările sĕ se ușureze, cele nedrepte sĕ se șteargă, și sĕ-'i facă posibilă producerea.

Deoare-ce, direct sau indirect, toți trăim pe spatele poporului, așteptăm ca în privința aceasta întreagă inteligința noastră sĕ-'și facă datoria, unde sunt societăți pentru scopul acesta, și unde nu sunt.

Pe la societăți sĕ nu se crează — cum de altfel sĕ obicinuește aproape la toate societățile noastre de toate felurile, că după facerea statutelor, împărțirea titlurilor, referarea despre câteva acte întrate și eșite, vr'o două-trei vorbiri și un banchet cu câteva toasturi, s'a făcut totul. Și unde nu sunt societăți sau guvernul nu permite înființarea lor, aceasta nu trebue sĕ-i descurajeze pe cei-ce vor sĕ lucreze în direcțiunea aceasta, sau în ori-care alta. Ne-ar plăcea sĕ-i vedem fața ministrului, care sĕ poată opri pe cineva de a apĕra drepturile încălcate ale țĕranului pe la diferitele oficii, pe inteligința dela sate a-i da sfaturi, a-i arĕta cum poate mai cu succes sĕ lucreze pământul sau sĕ producă altfel, pe cea dela orășele și târguri a-i ușura schimbul și procurarea productelor și uneltelor necesare lui, dar' pe cari el nu le are, pe cea dela centre a aduna datele și informațiunile primite din diferite părți, din sate, orașe și strĕinătate, a le aduce pe toate în legătură cu chestiunile politice și culturale, a prelucra materialul adunat și a-'l rĕspândi iarăși între popor prin aceleași organe, prin cari 'l-a adunat, și pe toți laolaltă și pe fiecare în parte a ajuta chiar și cu punga și a conlucra pentru ușurarea și împărțirea dreaptă a dărilor.

Căci dacă le computăm toate, darea de cap, de avere și de venite, accise, monopol, timbre, vămi, taxe de pășunat, și cele extraordinare, pentru comisiuni, comasații, drumuri etc. vom afla că țĕranul, care nu are aproape nimic și trăește din mână în gură, plătește mai multe imposite decât aproape ori care domn, care nu are o avere mai considerabilă. Și paguba, ce acestea 'i-o produc prin îngreunarea și împedecarea producțiunii, e înzecit mai mare. Și tot el își dă și ficiorii pe câte 3 ani la armată.

Pentru ridicarea țĕranului și scăparea lui de atâtea greutăți se muncim cu câte 1—2 ore pe zi mai mult decât ne e prescris în regulamentele institutelor pe la cari sûntem, mai toți funcționari, studiind, instruând, îmbărbătând și mijlocind, acasă, în câmp și în piață și pe la oficii. Nici în casul acesta nu vom muncì mai mult decât câte 8—10 ore pe zi, pe când el muncește câte 16—18 ore și mai mult.

Căci de vom fi zdrobiți economicește, și unor cercuri nu pare a le fi strĕină intențiunea aceasta, suntem nimiciți în privința culturală, politică și națională. Pomul sĕ tae dela rădĕcină.

Țeranul nostru, cu obiceiurile și costumul lui, sĕ nu fie numai material pentru paradă și demonstrații, la petreceri și alte ocasiuni, ci obiect de serioase îngrijiri, mai ales în privința economică și morală. Altfel ne vom trezì mâne-poimâne că va demonstra el, sau, ceea-ce ar fi și mai trist, vor demonstra alții cu el în contra noastră.

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Câștigul ăl mare.

— Nuvelă originală —

Cu coatele răzimate pe pălimarul morei, Marin privește lung în jos pe valea Motrului, ce lin se întinde ca o cordea azurie printre țĕrmurile înflorate. Și dacă Marin își scaldă privirea în undele rîului, sĕ nu credeți că cugetă la vre-o metodă practică de a prinde pește; și dacă își întinde între degete când mustața dreaptă, când pe cea stângă, nu o face pentru cuvêntul că l'ar interesa problema, dacă s'ar putea servì de vre-una ca sĕ mĕsoare distanța dela nas până la ureche, și dacă cu un gest nervos își împinge căciula pe ceafă căutând țintă și mai nainte; nu e din pricină că ar fi vĕzut ceva care sĕ-'l nĕcăjească, căci până în zare e numai pace, doar' un stol de porumbei se duc rotindu-se spre culcare. Marin caută a drum. Sub căciula lui roasă de vremi și albită de făină trebue sĕ se petreacă o furtună de gânduri; dacă nici n'a prins de veste că doi ochi cercetători caută spre el de jos dela scocul morii.

Acolo Irina tot stoarce și ear' moae niște albituri grăbită că mâne-i Duminecă, ochii ei din când în când pe furiș se îndreaptă în sus spre Marin și vĕzêndu-'l așa de gânditor și atât de nepăsător față de ea, simte cum i-se desprinde din inimă și-'i vine pe buze o întrebare ce deabia îndrăsnește s'o rostească.

— Marine, da ce ai tu de ești tot așa dus pe gânduri dela o vreme?

— Ce sĕ am? Nimica.

— Dacă ai vre-un nĕcaz, de ce nu-'mi spui și mie? Poate că așĭ putea sĕ-'ți ajut și eu.

— Știu eu că Dumneata n'ai fost niciodată mândră cu mine. De-aș avea ceva ți-aș spune.

— Apoi nu vĕd eu, că ai ce ai. E aproape anul de când te-ai schimbat de tot par'că tot faci la socoteli.

— Ba nu, și-apoi de, știu și eu dacă zici că m'am schimbat, o fi, poate așa o fi vrut Dumnezeu.

Din rĕspunsul lui plin de mister vezi lămurit că dacă cu vorba și purtarea lui sfâșie inima bietei Irina; apoi și în el se petrece o luptă ascunsă de patimi.

Demult el o iubia și visul tinereței lui era sĕ-'și ducă vieața alături cu Irina, ascultând neîntreruptul cântec al morii lor.

Dacă-i așa, apoi ce gând, ce patimă se împotrivește iubirii lui? ce plan măreț îl silește sĕ și-o înfrâne? Poate veți gândì că i-s'a întêmplat ceva, vre-un nĕcaz cu dl George? A! nu. Dar' uitam că nu aveți onoare sĕ cunoașteți pe dl George. Sĕ-'mi dați voe sĕ vi-'l present și nu mĕ îndoesc că o sĕ ne pară bine tot pe atât ca și lui.

Dl George nu e nici Domn al Munteniei, nici al Moldovei și nici al vre-unei alte Domnii, e pur și simplu George Sfranciog, de naționalitate morar, de religiune morar, ca credință politică morar, de profesiune morar (ca profesiune mai are și pe aceea de a fi tatăl Irinei). Om bun de altmintrelea, deși nu cunoaște și nici că vrea sĕ cunoască altceva de cât moara lui, în care Marin de vre-o șepte ani tot rĕstoarnă la saci cu porumb și grâu, ori umple, și leagă la saci cu făină.

Nu, cu Sfranciog nu i-s'a întêmplat nimic lui Marin. Dl George are aparența unui boloboc, mĕrunt, vecînic zimbitor în continua-i mișcare legănată nu împarte în toate părțile decât blândețe și bunătate și apoi și ține mult la Marin, care vrednic și fără cusur muncește cât șepte; și chiar din această pricină nu privește în rĕu dragostea din ochi pe care de mult a bănuit'o între acesta și fiică-sa, apoi cum și el fusese slugă la rĕposatul stăpân al presentei mori, dela care o moștenise ca ginere, cugetă că nu ar fi tocmai nepotrivit, dacă și el în calitate de socru ar trece pe Irina și moara lui Marin.

— Apoi atunci care e pricina de stă tot dus pe gânduri, cufundat în socoteli de vre-un an încoace acest fericit Marin?

Eu care sunt întrodus în tainele inimii lui sĕ vĕ spun.

O sĕ fie anul acum la Sfântă Mărie de când Marin sub cuvênt că se duce la bâlciu, a luat drumul spre Severin cu gândul hotărît sĕ se ducă la o cărturăreasă sĕ-i dea în cărți.

De ce? Pentru motivul foarte simplu că i-se topea inima după Irina, și cum era el blăjin și neîncrezĕtor în sine nu găsia alt mijloc de a se lămurì odată dacă visul lui se va împlinì. Și când te gândești că i-ar fi fost atât de ușor sĕ-i spue Irinei scurt și rĕsficat vre-odată pe când stau de taină. »Fă Irino, știi tu că-'mi ești dragă? Vrei sĕ-'mi fii nevastă?« ori mai știu și eu cum, că nici eu nu mĕ pricep așa bine.

Așadar' în ajunul sfintei Mării acum un an, in zori și până în seară Marin mai fluerând, mai cântând, străbătù drumul plin de praf și de arșiță dela moara lui Sfranciog și până la Severin.

A doua zi după-ce dete o raită prin bâlciu, bine informat, bătù la ușa unei cărturărese, despre care i-se spuseseră multe lucruri, de curênd venite din țara turcească, unde după-cum spunea ea a dat în cărți Sultanului și la mai toate pașalele. Aceasta după-ce îi spuse o mulțime de minunății, îl conduse până la ușe, după-ce bietul Marin îi numĕra doi franci în gologani.

Doi franci îi scutură rĕu punga, dar' și câte le auzise făceau de un așa sacrificiu.

El, Marin, sluga lui dl George, are sĕ ajungă om mare bogat, fericit, iubit de o femee frumoasă ca o zină, cu un pĕr blond ca spicul grâului și ochii albastri ca apa Motrului.

Și toată această fericire îi va începe câștigând la o lotărie câștigu ăl mare.

Lotărie... câștigul ăl mare, lucru cam încurcat pentru Marin. Își închipuia el că trebue sĕ fie vre-o drăcovenie boerească și asta, dar' ce anume, nu pricepea, de geaba își chinuia capul. In sfîrșit ajunse la un negustor, unde îl îndreptase cărturăseasa ca sĕ-'și cumpere pe un franc norocul. Aceasta îi spuse cam ce e o lotărie, lucru din care nu i-a

Cine voește se facă politică și diplomație, și cine e disgustat de ele încă mai curênd și mai cu ardoare, sĕ lucreze pe terenul economic și cultural și-'i va aduce neamului seu servicii neasemĕnat mai mari decât foarte mulți politiciani de pricepere și tărie problematică.

Dela noi și nu dela grația guvernului, depinde sĕ ne ridicăm într'o privință sau într'alta ori în toate privințele, precum atîrnă viitorul fiecăruia dela el însuși și dela nimeni altul în lume.

Carierele vieții.

Cariera militară.

Dintre toate carierele, nici una nu e așa *sigurd* ca cariera militară.

Pentru *alții*... da, pentru alții există și alte cariere sigure în țeara noastră, poate prea sigure, dar' pentru *noi?*....

Ne-am extinde prea mult, dacă ne-am pune sĕ apreciăm după merit »siguranța« carierei tinerilor nostri, și articolul de față nu l'am scris cu gândul de a compune o listă de tânguiri. O privire fugitivă peste vieața noastră politică e prea de ajuns, o simplă alusiune la modul cum sûnt tratați oamenii nostri aplicați în serviciul statului, sau al administrației comitatense ne va convinge pe deplin, că principiul egalității se aplică pentru noi numai când e vorbă de datorințe, ear' când e vorbă de drepturi, rĕmâne deocamdată *in suspenso*.

Sûntem delăturați încetul cu încetul, suntem nedreptățiți vĕzênd cu ochii.

Și nedreptățirea aceasta se extinde asupra tuturor carierelor, cari pot fi influențate de cei dela putere.

Ear' influența oamenilor dela putere crește pe zi ce merge, cuprinzênd tot mai mult teren și azi-mâne ne vom pomeni, că preoțimea noastră cea dotată de stat e *m. kir. oláh ajku papság*...

Și ce facem noi?

Ce tacem noi când lupta ce o purtăm nu mai e dreaptă, nu mai e în proporție cu puterile noastre, când oamenii puterii ne umilesc din ce în ce mai mult?

Ne vom opune pe cât vom putea tendențelor infame, *și nu vom cerși pânea domnilor, dacă această pâne e rușinoasă și umilitoare pentru noi!*

Vom crește copiii nostri pentru cariere libere de jugul umilitor al unor tendențe revoltătoare.

Eată pentru-ce am zis la începutul articolului, că cariera militară e sigură.

Va avea unele inconveniențe această carieră, cari toate dispar pentru tinerii aplicați spre militarism, — dar' întrat odată în armată, nu te va persecuta nimeni, *pentru-că ești Român*, nu vei avansa mai târziu ca colegii de alte naționalități, și vei fi scutit de șicanările la cari sûnt expuși băieții nostri pe băncile gimnasiilor ungurești.

Miliția e cariera sigură; avansarea se face fără considerații naționale, fără reserve șoviniste, după-cum nimic nu se face fără aceste în vieața celorlalți muritori români din nenorocita noastră țeară.

Acesta e unul dintre motivele principale, care ne fac sĕ îndemnăm pe părinți ca sĕ-'și dee băieții la miliție, dacă aceștia au înclinare spre vieața de soldat.

Miliția e carieră sigură și — *onorificâ*.

Oficerii sûnt representanții vitejiei noastre, ca națiune, și am putea fi mândri, dacă oficerii nostri ne-ar representa în proporție cu soldații români înrolați.

Dar' proporția e încă departe de a fi dreaptă: numĕrul oficerilor nostri e mult mai mic, ca sĕ ne poată representa în adevĕr.

Acesta e al doilea motiv, care ne îndeamnă a insista pe lângă această carieră, mai adăugând frumosul viitor ce surîde oficerilor români, cari totdeauna au fost soldați bravi, și s'au ridicat adeseori până la cele mai înalte trepte ale carierei militare.

Cariera militară se poate începe în școalele militare reale inferioare (Cașovia, Koszeg, S.-Polten), unde elevii trebue sĕ depună examen de primire.

Elevii absoluți de acest curs (sau cei cu IV. cl. gimnasiale, depunênd examenul) continuă la școala militară (Mährisch-Weisskirchen) reală superioară, al cărei curs ține 3 ani

Absolvenții de *IV. cl. gim.* pot întra la *școalele de cadeți*. Astfel de școale avem, pentru infanterie, la Viena, *Budapesta*, Innsbruck, Karthaus (lângă Brünn), Carlstadt, Liebenau, Lobzow, *Sibiiu*, *Pojon*, Praga, *Timișoara*, și Triest; pentru cavalerie în Mährisch-Weisskirchen; pentru artilerie în Viena; pentru pioneri în Hamburg.

Tot cu IV. cl. se poate urma la academia militară »Ludoviceum« din Budapesta (pentru honvezime) și la academia *de marină* (Fiume).

Studenți absoluți de mai mult de IV. cl. gimn. pot fi primiți în cursul al II-lea sau al III-lea al acestor școale, după depunerea examenului de primire.

Tot acestea sûnt valabile și pentru studenții absoluți de gimnasiu.

Studiile militare superioare se completează la academia militară (curs de 3 ani) din Viena și Wienerneustadt.

In toate aceste institute primirea se face pe basa examenului, ce îl depune elevul înaintea comisiunii examinătoare. Condițiile de primire sûnt — în general vorbind — dreptul de cetățean, etatea recerută, aptitudinea corporală, purtare morală bună, cualificația recerută.

Manifestul Țarului.

O zi de mare însemnătate politică, zi, care va fi scrisă cu litere de aur în cartea vieții popoarelor, este ziua în care Țarul Nicolae II. al Rusiei, a dat în lume acel manifest, despre care am amintit și noi în nrul nostru trecut, prin care propune *o desarmare generală a tuturor țerilor*.

Numai cât, pentru resolvarea acestei chestiuni atât de importante, după-cum se vede din scrisele foilor de până acum, va avea sĕ întimpine foarte mari greutăți, deoare-ce și acum, la sfîrșitul veacului al 19-lea, se mai află încă țeri, cari nu sunt conduse numai de ideea, ca sĕ se poată desvolta fiecare popor în deplină libertate, ci rîvnesc a cuceri pentru sine tot mai mult teren, sau apoi a-'și recâștiga ceea-ce odinioară au perdut.

Și până-ce se află încă astfel de țeri, la înțelegere despre o desarmare generală este cel puțin de necrezut că se va putea ajunge, dacă nu va fi privită ca chiar un lucru mort, despre care deja dela început se știe, că nu se va putea întrupa.

Sĕ luăm de pildă Francia. Aceasta aliându-se cu Rusia, a crezut că prin aceasta i-se va da posibilitatea, ca mai curênd sau mai târziu sĕ pună earăși mâna pe frumoasa Alsacia-Lorena, care a perdut-o în rĕsboiul cu Germania, a cărei perdere nici când nu va fi uitată din partea Francezilor.

Ba se susține chiar și de alte țeri, că chestia Alsaciei-Lorenei va fi cea mai însemnată piedecă la realisarea păcii universale.

Și eată, că acum tocmai Rusia vine și propune o desarmare generală, și chiar Germania este aceea, care întâiu de toate întinde mâna Rusiei, la ajungerea acestui mare eveniment.

Aceasta este cea mai mare durere a Franciei, ce a cuprins-o, când a auzit despre propunerea Țarului.

Ori-cât de mare îi va fi însĕ durerea, va trebui sĕ se resigneze în fața celor trei puteri mari europene, Rusia, Germania și Austro-Ungaria, cari mai mult stăruesc întru ajungerea la o deplină înțelegere asupra acestei desarmări.

Căci ce folos aduce o astfel de pace, care se susține numai pentru-ca fiecare țeară sĕ se înarmeze cât se poate mai mult, pentru-ca apoi, ajungênd neînțelegerile dintre dînsele la extrem, cu atât mai crâncen și mai sdrobitor pentru vrășmași sĕ fie rĕsboiul când va isbucni?

O pace înarmată, mai curênd sau mai târziu, poate sĕ ducă o țeară la acea prăpastie, în care ar ajunge în urma unui rĕsboiu fatal pentru dînsa.

Eată de pildă, câteva citări asupra păcii armate din comunicatul oficios rusesc:

»Crisele economice, datorite în mare parte înarmărilor fără margini și primejdia continuă ce zace în această îngrămădire de material de rĕsboiu, preface pacea înarmată în sarcini strivitoare ce popoarele supoartă din ce în ce mai greu.

»Pare evident, că dacă această stare de lucruri ar mai dăinui, ea ar conduce în mod fatal la un cataclism, ale cărui urmări înspăimêntătoare fac sĕ tremure mai nainte ori-ce gând uman«.

Și aceasta nici că poate fi altcum.

Ziarele franceze cred, că Francia trebue sĕ primească în principiu conferența de desarmare, dar' multe dintr'însele zic, că proiectul de desarmare va trebui sĕ fie precedat de o remaniare a hărții Europei.

»Times«, ziar englez scrie, că dacă Francia ar respinge dela sine propunerea Țarului, atunci și Germania va fi silită sĕ continue cu înarmările. Până-când Francia și Germania vor sta ca inimice una în fața celeilalte, până atunci nu se va putea ajunge la nici o înțelegere asupra acestei păci universale, ci nobilul manifest al Țarului va rĕmânea numai un lucru mort.

Sĕ sperăm însĕ, că acela, care a adus în fața lumii acest însemnat eveniment, se va ști folosi și de mijloacele necesare pentru ajungerea la realisarea mărețului scop ce și-a propus.

Manevrele Impĕrătești.

Știm cu toții, că manevrele cele mari din ĕstan, numite împĕrătești, s'au ținut la Buziaș.

Vinerea trecută după amiazi pe la orele $5^1/_4$ a sosit și M. S. Impĕratul la Buziaș însoțit de archiducii *Francisc Ferdinand* și *Francisc Salvator*. Archiducele *Iosif* a ajuns deja Joi acolo.

M. Sa Monarchul a fost întimpinat la gara Timișului prin o vorbire de bineventare din partea fișpanului, Victor Molnár, căruia M. Sa 'i-a rĕspuns în următorul mod:

»Primiți mulțumita Mea cea mai adâncă pentru primirea cordială și expresiunea devotamentului credincios al D-Voastre. Aducêndu-mi cu plăcere aminte de zilele ce le-am petrecut de repetite-ori pe teritorul Timișului, Vĕ asigur, că și cu prilegiul acesta am venit foarte bucuros în mijlocul D-Voastre«.

Indată după aceasta au plecat spre scaldă. Mulțimea care se ridica la 26.000 oameni, cea mai mare parte Români, nu mai înceta cu strigătele de »sĕ trăească« la adresa Monarchului.

Dintre statele strĕine și-au trimis atașații lor următoarelor: Anglia, Italia, Rusia, Sêrbia, Iapanul, toți coloneli, Germania și Spania subcoloneli; Francia și Turcia majori; din partea Sêrbiei au fost trimiși generalul Marcovici și majorul Pantovici, pentru a saluta pe M Sa Monarchul ca trimiși extraordinari.

Sâmbătă a fost prima ciocnire a trupelor între Buziaș și Lugoș.

A doua zi, Duminecă, fiind pausă, s'a dat în onoarea M. Sale o mare serenadă.

Luni, Marți și Mercuri au manevrat corpurile de armată XII. din Transilvania și VII din Bănat și partea rĕsăriteană a Ungariei.

Acestea manevrând între Bocea și Oravița, au avut ca temă un rĕsboiu al României în alianță cu Rusia contra Austro-Ungariei.

Ca supositiune au avut năvălirea unui contrar dela Sud-Ost în Transilvania pe la strîmtorile Oltului și Jiului, cu scop de-a înainta până la Budapesta. O armată inimică este trimisă contra Austro-Ungariei parte pe Dunăre în sus, parte peste munții Gorjului și Mehedinți, în Bănat, pentru a ocupa ținuturile locuite de Români și a înainta pe Valea-Murĕșului până la Lipova, pentru a veni în contact cu armata principală, care operează în Ardeal. In cas de înaintare bună inimicul ar putea amenința și linia de retragere a trupelor austro-ungare din Ardeal. Contra acestui corp străin de armată se trimit honvezii și glotașii din ținutul Timișoarei și Seghedinului, honvezii în lipsă de artilerie, luptă fără succes. După toate acestea lupta decisivă se dă în triunghiul strategic Caransebeș—Lipova—Arad.

M. Sa 'și-a exprimat mulțumirea față de aceste manevre.

Conferența

învĕțătorilor gr.-or. din cercul Devei.

In urma unui ordin consistorial învĕțătorii gr.-or. din cercul Devei, format din tractele protopresbiterale: Deva, Hațeg, Orăștie, Dobra și Ilia, s'au întrunit în zilele 18 și 19 August st. v. în Deva în *„conferență“*.

Conferenței i-a premers celebrarea serviciului divin cu »Invocarea duchului sfânt« în biserică de către protopresbiterul Devei *George Romanul*, asistând toți membrii deja sosiți.

Ședința I.

La orele 11 învĕțătorii întruniți în sala școalei exmit din sinul lor o comisiune constătătoare din membrii *I. Branga*, *N. Sânzian*, *L. Bera* și *D. Mosora* spre a învita pe comisarul consistorial denumit spre a conduce conferența din acest cerc, anume pe dl *Dr. Pavel Oprișa*, profesor în Brad.

Dl comisar este primit cu însufletite strigăte de »trăiască« și ocupând locul presidial rostește o frumoasă și instructivă cuvêntare, declarând conferența de deschisă.

De notari sĕ aclamează d-nii *Toma Neamțu* și *Dumitru Mosora*.

Urmând constatarea celor presenți, sĕ constată, că din 122 învĕțători obligați a lua parte sunt presenți *59* și anume: din tractul *Devei 5*, din al *Hațegului 6*, din al *Dobrei 9*, *din* al *Iliei 18* și din al *Orăștiei 19*, și 2 învĕțători aparținĕtori cercului Zarandului.

Dintre inspectorii tractuali de școale confesionale ne-au onorat cu presența dnii protopresbiteri *A. P. Păcurariu*, *T. V. Gheaja*, *George Romanul* și dl *adm.* prot. *A. S. Păcurariu*. Dnii preoți, *directorii școlari*, ca totdeauna așa și de astă-dată au absentat, afară de dl *George Nicoară*, preot în Deva. Onoare acestuia, rușine, de trei-ori rușine, celorlalți cari azi-mâne prin multe părți vor întra prin școale, împărtind la »porunci pedagogicești«' vezi Doamne, în calitate de directori, învĕțătorilor!

Dintre inteligința din Deva, numai dl A. Nicoară a fost de față, ear' din popor nimenea.

La ordinea zilei urmează desbaterea asupra temelor designate pentru acest an de către Ven. consistor. Toate trei temele sĕ predau unei comisiuni consistătoare din 3 membri, care împreună cu al comisarului consistorial sĕ se sfătuiască și sĕ aducă pe ședința viitoare propuneri concrete asupra acestor teme.

Fiind timpul înaintat, ședința I. sĕ închide și sĕ anunță proxima ședință pe mâne-zi, Mercuri, la 8 ore.

Ședința II.

Deschizêndu-se ședința, notarul *Mosora* cetește procesul verbal luat în prima ședință, pe care coferența îl declară de verificat. Presenți la această ședință, afară de cei aflători în prima se mai insinuă încă 3 membri.

Presidiul, dl comisar consistorial, presentează elaboratul comisiunii exmise în prima ședință asupra temelor designate. La desbatere iau parte mai mulți membri, sĕ discută cu toată seriositatea și cu multă cunoștință de causă. Presidiul ici-colea, când se isca divergență de păreri își spunea și dênsul părerile sale, basate totdeauna pe frumoase cunoștințe câștigate din praxă sau teorie. Mai bine de două ore durează această instructivă desbatere. In firul acestor desbateri s'a scos la iveală necesitatea conchemării de *congrese didactice*, mai ales atunci, când sunt a sĕ compune regulamente, planuri de învĕtămênt sau alte proiecte de legi, cari sĕ aduc pentru școală, învĕtător și învĕtămênt.

---

rĕmas altceva în minte decât că într'o căciulă se pun bilete pe care sunt scrise numere și de-acolo scoate unul și fără sĕ-'l vadă zice ăsta-i câștigul al mare, desface biletul și vede numĕrul de pe el, apoi care a cumpĕrat din tîrg un bilet pe care e pus un numĕr tot ca ăla, se duce la București și ia banii.

Marin dete un leu, luă un bilet și după-ce negustorul îi arĕtă care e numĕrul, plecă știind lămurit că boerii dela București au sĕ scoată dintr'o căciulă un bilet pe care o sĕ fie scris tot numĕrul care e pe biletul lui și că acest lucru îi dă dreptul sĕ se ducă sĕ ia dela București zece mii de lei.

Bat'o Dumnezeu bogăția, chiar când e numai o speranță, schimbă pe om atât de mult, că nu-'l mai cunoști. Marin de pe acum se crezu mai presus ca toți oamenii. Zece mii de lei socotea el că e o bogăție fără de margini. Numai gândind la așa bănet i-se părea că-'l dor șelele când o ridica sacii.

Gândurile lui nu mai sunt de atunci acasă. Tot sucește și rĕsucește în minte-i spusele cărturăresei și ale negustorului și nimeni nu știe taina lui. Biletul stă bine pus între două griji ascuns, ear' numĕrul de pe el atât de mult l'a privit și de atâtea-ori l'a scris cu degetul pe nisip, încât noaptea îl visează și chiar aevea îl vede par'că ar fi săpat în tot locul. Ce numĕr e ala? cum îl chiamă nu știe și nici nu vrea sĕ știe, destul atât că cu ochii închiși poate face pe nĕsip cele cinci semne ce stau la rênd ca niște saci plini, gata de încărcat: 66666.

Un lucru îl încurcă: de câte-ori vede pe Irina i-se strînge inima. El tot o iubește și ar da jumĕtate din bogăția lui ca sĕ strîngă în brațe-i trupul ei frumos și delicat, sĕ sărute ochii ei mari și atât de visători și sĕ mângâe pĕrul ei negru și lung.

Dar' nu, Dumnezeu n'a vrut așa. Cărturăreasa i-a spus că iubita lui are sĕ fie cu pĕrul blond și Irina are pĕr negru și cărturăreasa nu poate sĕ nu fi spus adevĕrul dacă i-a spus că are sĕ câștige cei 10.000 de lei la loterie. Tot caută el în mintea lui care poate fi acea femee frumoasă, pe care soartea i-a hotărît'o, dar' de geaba, nu-'și amintește de nici una și nici nu știe încotro o fi. Atât știe că la bâlciu la Severin a vĕzut o grămadă de cocoane, dar' nici-odată nu a luat seama bine, la vre-una. Toate par'că erau frumoase, gătite par'că erau scoase din cutie și cu atât zarzavat pe pălărie, că după socoteala lui ar fi putut hrăni o capră timp de o iarnă întreagă.

Filosoficește, ori de câte-ori cugeta pe această temă își zicea vĕzêndu-'și infructuoase, creările de descoperire: Cum o vrea D-zeu, că eu nu mai am dreptul sĕ aleg.

De când cu loteria Marin face odată pe lună un drum la Severin, ca sĕ întrebe pe negustor dacă a venit vremea sĕ se ducă la București sĕ ia banii.

Mâne e ziua ca sĕ se ducă ear' și de aceea Marin caută a drum și nerăbdător pornește în jos pe valea Motrului, care lin se întinde ca o cordea azurie printre tĕrmurile înflorate.

(Va urma).

După o mică pausă înv. din *Orăștie* dl *Dumitru Mosora* cetește disertațiunea lucrată de d-sa, anume: *„Istoria naturală în școala poporală“*, scoțênd la iveală îndeosebi *marea importanță ce o are ea pentru educațiune.*

Disertantul atât în decursul cetirii cât și la sfîrșit este viu aplaudat; președintele și conferența declară disertațiunea de succesă, autorului i-se exprimă mulțămită protocolară și disertațiunea sĕ decide a sĕ aclude la protocol.

După-ce membrul *Ioan Dan*, înv. în Binținț a fost însărcinat cu lucrarea unui elaborat mai amĕnunțit pe conferența viitoare asupra întrebării: »Care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în elevi simțul religios-moral« și după-ce sĕ aleg membri verificători ai procesului verbal de azi, dnii T. Roșu și N. Roman, președintele prin cuvinte alese, declarându-se mulțămit cu resultatul moral al acestei ședințe, îndeamnă pe membri la și mai rodnică muncă pe viitor, mulțumind tuturor celor de față pentru buna ordine observată și pentru interesul ce-'l arată față de treburile școlare, declară între tumultoase strigăte de »trăiască« conferența de închisă.

Membrul *Ioan Branga* mulțămește în numele tuturor, d-lui comisar consistorial, *Dr. Pavel Oprișa*, pentru instructivele povețe date, pentru iubirea arĕtată față de învĕțătorii școalelor poporale și pentru buna conducere a conferenței, dorindu-'i viață îndelungată spre a putea și mai departe lucra spre binele, folosul și înaintarea școalei române.

Cu acestea partea așa numită oficioasă a »conferenței« s'a sfîrșit și cu ea totodată și partea »socială«.

A lipsit așa numita convenire socială și prânzul comun obicînuite cu prilegiul ținerii adunării generale a »Reuniunilor«, unde ne strîngeam cu toții spre a putea petrece o oră două în veselie laolaltă, unde făceam cunoștință unul cu altul și unde multe și frumoase planuri se plămădeau. Da, au lipsit toate! Nimenea nu s'a îngrijit, ci la sfîrșitul ședințelor ne depărtam grupuri-grupuri prin cele strade ale Devei, așteptând fiecare vre-un avis din partea celor chemați, pentru a ne întrunì la un loc.

Ba, mulțămită bunăvoinței d-lui August A. Nicoară, care în ciasul al 11-lea, dar' totuși s'a îngrijit ca sĕ ne încuartireze pe câți ne-a putut, căci de nu eram siliți chiar *toți* a durmi prin hoteluri, birturi sau pe... »sub cetate«. Poftim! Cu trei sĕptĕmâni înainte s'a știut că învĕțătorii din aproape un comitat întreg, sĕ vor întruni în Deva și totuși *cei chemați* nimica nu tac pentru primirea lor! Rușine! Uitați-vĕ și învĕța-Ți, dlor din Deva, la străini cum știu ei prețui pe învĕțători! Rĕceala D-voastre ne-a mâhnit adânc și pe viitor vĕ rugăm de o mai mare bunăvoință, căci doară os din os și carne din carne suntem cu toții, și nu uita-Ți că ospitalitatea Românului e de model înaintea străinilor!

Raportor.

Treburi Orășenești

Ședința dela 7 Sept. st. n. a representanței orașului Orăștie.

După deschidere, membrul comunității, dl Laurian Bercian, interpelează pe dl primar, că are cunoștință, că protonotarul în timpul din urmă nu mai primește procese dela neguțătorii și întreprinzĕtorii din loc față de locuitorii din jur, deși sunt firme întabulate și ca atari, pe basa legii industriale, au drept la aceasta; este dl primar aplicat a lua mĕsurile de lipsă, ca acest neajuns păgubitor și ostenitor pe viitor sĕ se curme? Rĕspuns în afacere pretinde numai în ședința viitoare, ceea-ce primarul și promite.

(Propunere asupra vênzării teritorului orășenesc). Cererea erarului montan din Hunedoara, pentru vênzarea teritorului orășenesc de 36 jugĕre catastrale, numit locul de clădirea lemnelor și arderea cărbunilor, lângă grebla erarială, este cerută de cătră comisia exmisă, magistrat și comitetul permanent cu majoritate de voturi sĕ se iee dela ordine până la pertractarea afacerii cu dreptul de plutire,

Dl Dr. Aurel Muntean este pentru pertractarea meritorică, afirmând că erarul montan în casul de față nu are drept de expropriare, fiind intreprinderea de plutire de fel privat. Temerile dlui primar față de amenințarea cu expropriarea sunt neîntemeiate. Propune deci respingerea cererii.

Profesorul Vitus este de părere a se vinde locul, că, vezi Doamne, erarul are drept de expropriare și această impregiurare a dovedit-o Dr. Klein, când cu încheierea contractului de închiriare a locului. Se miră, că doi advocați pricepĕtori sunt de păreri opuse.

Dl L Bercian propune:

avênd în vedere, că obiectul este pus la ordinea zilei pe basa §. 110 al legii comunale;

avênd în vedere, că în ședința de față nu este numĕrul recerut al membrilor comunității:

Obiectul se pune de nou la pertractare cu termin de 30 zile.

Fiind această propunere singură după lege, se primește.

(Delăturarea iazului deasupra morii lui Binder). De remarcat este, că în urma pagubelor mari, causate cu eșirea rîului Șibișelului, dl Dr. Aurel Muntean a interpelat pe primarul, că pentru-ce sufere, ca dl W. Binder sĕ-'și ridice iazul morii mai sus ca partea orașului, căci prin această procedură violentă, comisă de ani de zile, se periclitează locuitorii! Obiectul pus la pertractare se transpune cu 10 contra 8 voturi la vicecomite. In decursul desbaterilor se constată cât de puțin interes arată membrii comunității și mai vîrtos organele magistratuale față de locuitorii expuși ai orașului. Nici provocarea la §§. hotărîți ai legii, nici lamentările continue nu au mișcat pe părinții orașului a lua dispozițiile de lipsă în o afacere atât de primejdioasă.

Curioasă a fost ținuta primarului și afirmările aceluia față de legea positivă și față de responsabilitatea sa. Enunciația făcută, că dînsul nu este supus dispozițiilor representanței și că conclusele aduse nu-'l deobligă și la împlinire, fie sigur, că se vor manifesta oare-când în mod neplăcut față de d-sa. In direcția aceasta au mai apucat în rînduri dl primar și tare-'i place a da uitării, că dînsul este ales pe basă constituțională.

(Lumina electrică). Preliminarul speselor pentru construcția luminării electrice s'a dat comisiunii respective spre studiare, pe lângă contragerea unui expert.

(Raportul comisiunii în afacerea greblei) se pune în legătură cu afacerea câștigării dreptului de plutire.

(Comisia pentru conscrierea membrilor viriliști) pro 1899 s'a ales în persoanele dlor *Carl Antoni*, *Tokay Aladár* și *L. Bercian.*

Decisul negativ al ministrului, referitor la transmutarea oficiului silvanal dela Sebeș la Orăștie, se ia la cunoștință.

Cererea protopopului gr.-or. din loc pentru unele lemne pe seama gimnasticei, s'a încuviințat.

Ar fi de dorit, ca membrii clubului român sĕ-'și validiteze părerile eventuale contrare, în ședința clubului, nu însĕ în plenul representanței, pentru-că abaterile sunt neplăcute.

Știri Politice

România și manifestul Țarului.

»Epoca« din București aduce știrea, că ministrul-president Sturdza a telegrafat legațiunii române din Petersburg, că guvernul român aderă la congresul de pace, propus din partea Țarului.

Delegații guvernului român vor fi dnii general Budișteanu, C. I. Stoicescu și E. E. Stătescu.

*

O asemenea telegramă de aderență a fost trimisă contelui Muraviev din partea dlui V. A. Urechiă, președintele grupului parlamentar român.

Eată textul telegramei:

»Excelenței Sale Contelui Muraviev, în Petersburg. Biroul grupului parlamentar român din Uniunea interparlamentară, roagă pe Excelența Voastră sĕ binevoiască a depune la picioarele M. S. Impĕratului, umilitele sale omagii pentru inițiativa luată în favorul păcii și al fericirii popoarelor. Această inițiativă anunță o eră nouă pentru omenime. Vivat Impĕratul pacificator glorios!« Președinte *V. A. Urechiă*, senator, fost ministru.

Alianța germano-engleză.

Cine ar mai și crede, că în timpul când toate țerile se ocupă cu propunerea Țarului asupra păcii universale, se mai poate vorbì încă și de încheierea de alianțe.

Așa ceva s'ar părea aproape de necrezut.

Și totuși se pare că ne aflăm în fața unor stări de lucruri, cari ne îndeamnă sĕ credem, că se mai poate încă și așa ceva.

Și anume eată pentru-ce:

Hatzfeld, ambasadorul Germaniei la Londra, a avut zilele acestea mai multe convorbiri la Foreign-Office cu mai mulți ministri englezi.

»Pall Mall Gazette«, foaie engleză, scriind despre aceste convorbiri, zice, că ele ar avea de scop o înțelegere a unei alianțe între Germania și Anglia, și susține, că învoeala a și fost semnată zilele acestea.

Acestei știri însĕ nu 'i-s'a prea dat multă însemnătate.

Dar' cele-ce s'au petrecut la 4 Sept. n. pe piața Waterloo din Hannovera, se par a întări această știre.

Impĕratul Wilhelm ținênd un discurs înaintea columnei Waterloo, a arĕtat armatei însemnătatea istorică a pămêntului pe care se află, aducêndu-le aminte și de amiciția de arme dintre Englezi și Germani la Waterloo. Amintind apoi despre învingerea ce au avut ostașii englezi în rĕsboiul asupra Dervișilor din Africa, rĕsboiu ce de present decurge, a provocat trupele sĕ strige: »Trăească Regina Angliei!«

Din aceste demonstrații deduce numita foaie că ar fi pusă la cale o alianță între cele două țeri.

NOUTĂȚI

Excelența Sa Metropolitul Miron Romanul se află de câteva zile greu bolnav.

Dorim cât mai grabnică însănĕtoșare.

*

Archiducele Francisc Ferdinand și o nuntă românească. Sâmbăta trecută după ameazi, archiducele Francisc Ferdinand avênd prânzul în satul *Stamora Română*, și auzind că se va ținea o nuntă românească, s'a dus la fața locului, s'a uitat la jocul nuntașilor, a vorbit cu mireasa și mirele și le-a dăruit 200 fl. Mireasa apucându-'i mâna i-a sărutat-o și a dus-o și la fruntea ei. Archiducele o lăsa în deplină voe sĕ facă. Pe urmă a întrebat: Oare aceasta e datina aici?

*

Principesa României Maria a donat 12 000 lei pentru construirea unui drum până la mănăstirea de călugărițe Paserea, din județul Ilfov. Drumul este deja aproape gata.

*

Alegerea protopresbiterului gr.-or. la Dobra sĕvîrșită Luni în 24 August st. v. a decurs în ordine exemplară, întrunind dl *Avram Păcurariu* 28, dl *Gerasim Sĕrb* 7 și dl *Iosif Morariu* 3 voturi. Raport amĕnunțit vom da în nrul viitor.

*

Dl Vasilie Romoșan, vigil silvanal suprem de clasa a doua, după un serviciu de 30 ani la oficiul silvanal din Sebeș, cu 1 Sept. n. a. c. s'a retras în pensiune.

*

Semn de rĕsboiu. Cetim în »Tribuna« din Sibiiu următoarele: »In apropierea satului Krivogastan, pe linia Ueskueb-Salonic, se adunară mii de berze (cocostîrci) și de vulturi, cari se luară la luptă unii cu alții, făcênd un sgomot infernal. *Lupta a durat o zi întreagă.* Berzele au fost învinse și câmpul de luptă era acoperit cu cadavrele acestor paseri cu picioarele lungi. Poporațiunea de prin pregiur a adunat cadavrele, pe cari le-a îngropat ca sĕ nu infecteze aerul. Locuitorii cred, că asta e *un semn de rĕsboiu.*

*

D-na Vladaia și dl A. Petrovici concertând Joi în sĕptĕmâna asta în Hațeg, vor concerta sĕptĕmâna viitoare în Caransebeș și la Lugoș.

*

Cununii. *Niculae Ungurean* și *Valeria Augusta Degan* învită cu toată onoarea la sĕrbarea cununiei lor, care se va ținea Duminecă în 11 Septemvrie st. n. a. c. la 3 ore post-meridiane în biserica greco-catolică din Vețĕl. Vețĕl, la 1 Septemvrie 1898.

— Dl *Mihaiu Bociat*, notar în Livezeni și d-șoara Eugenia Socol din Petroșeni, învită la cununia lor, ce se va celebra în 24 Sept. n. în biserica gr.-or. din Livezeni.

Le dorim fericire!

*

Decorat. Dl *Candin Cristea*, notar în Bozeș, a fost decorat pentru îndelungatul serviciu cu crucea de argint pentru merite.

*

A pățit-o și el! Căpitanul Barnsteth, atașat militar al Svediei, a fost trimis ca sĕ participe la manevrele împĕrătești dela Buziaș. Până sĕ se înceapă manevrele, a cercetat mai multe orașe din țeara noastră, petrecênd vr'o câteva zile și în orașul nostru, în societatea colonelului dela 31 reg. de inf. care era încuartirat aici. Când a plecat dela Sibiiu, a pus pe tren o ladă mare ca pachet, în care avea între altele și veștmintele de gală. Sosind la Lugoș, când sĕ-'și primească lada, a găsit-o goală. Se vede că oare-cineva cu niște chei false a deschis-o și a furat tot ce a aflat în ea. De urma hoțului nu s'a putut încă da. Căpitanul Barnsteth, din lipsa de veștminte n'a putut lua parte la manevre. Bune idei își va face și acest căpitan despre morala ce dăinuește pe trenurile ungurești din mult lăudata Ungarie, unde nici chiar pachetele nu mai sunt în siguranță.

*

Cununie cu asistență de gendarmi. Sâmbătă în 27 August (în ziua de Sf. Mărie), s'a sĕvîrșit în biserica din Satulung de lângă Brașov cununia tinĕrului de acolo Ioan Muntean cu Maria I. Soric. Tinerii miri abia au întrat în biserică, ca sĕ primească sfânta taină a căsătoriei, și eată că doi gendarmi se ivesc la ușa bisericii, unde i-au străjuit până s'a sĕvîrșit actul religios al cununiei; îndată după aceea mirele fu luat de gendarmi de lângă mireasa sa și escortat la primărie, ear' de acì la Brașov sub pretext, că el nu ar fi Ioan Muntean ci fratele seu George, despre care se susține, că nu s'ar fi presentat la asentare. După-ce în Brașov a mai stat deținut vre-o două zile, s'a adeverit însĕ că bănuiala a fost netemeinică și tinĕrul mire, ca nevinovat, fu liberat.

*

La gimnasiul ev. ref. din Orăștie, s'au terminat înscrierile. Acțiile stau foarte slab. Numĕrul elevilor înscriși în ĕstan abea întrece jumĕtatea din anul trecut. Causa se zice a fi tratamentul „cel bun“ de care au fost împărtășiți.

*

Rectificare. On. Dle Redactor! Un domn corespondent al D-Voastre, scriindu-vĕ un articol despre »Reuniunile și Conferențele învĕțătorești«, își permite sĕ-'și garnisească discuțiunea cu fel și fel de personalități. Indeosebi atacă persoana amicului meu Dr. Bologa și a mea. Ne face oameni rĕi. Nu voiu sĕ-'mi apĕr rĕutatea, căci e lucru greu a te *dovedì de bun*, și-apoi rĕutatea e cusur comun mai tuturor oamenilor, dar' vreau cu permisiunea D-Voastre sĕ rectific o scornitură. Se susține adecă de corespondentul D-Voastre, că în sinodul archidiecesan s'a timbrat învĕțătorimea noastră de »nematură«. Și e scris așa, că eu ori Bologa aș fi pĕcătosul. Dar' eu am aflat odată dela amicul meu Onițiu, că dl C. Baicu, înv. în Orăștie, a susținut, că eu am exprimat cuvintele ofensătoare în sinodul archidiecesan, când s'a discutat chestia Reuniunilor și a Conferențelor. Am fost foarte surprins. De aceea am scris îndată dlui Baicu, declarându-'i că eu nu le-am rostit și rugându-'l sĕ-'mi spună de unde știe faima aceasta. Nu 'mi-a rĕspuns. Așa a crezut dînsul, se vede, că face bine! Acum vĕd că se scrie în »Revista Orăștiei« și că se știe în cerc și mai larg și același articol se trimite și »Gazetei Transilvaniei«, care 'l-a și publicat. In fața acestei proceduri țin sĕ declar, că eu n'am exprimat nici-odată acea ofensă și peste tot n'am avut nici în gând sĕ ofensez vre-odată tagma învĕțătorească, căreia îi aparțin și eu și nici-când n'am auzit cuvêntul rostit în sinod. S'a vorbit, da, despre felul cualificațiunii învĕțătorimii noastre în genere, în sinodul archidiecesan, când acesta avea sĕ decidă asupra unei chestiuni generale de școală, ceea-ce nu e ofensă. Nu mai cualific nici persoana care lățește astfel de faime, nici procedura aceleia, căci ele însele își dau cualificația.

Vĕ rog, on. dle Redactor, sĕ publicați și această scrisoare în foaia D-Voastre.

Cu deosebită stimă S.-Sebeș, 21 Aug. 1898.

Dr. Iosif Blaga.

Din partea noastră observăm numai atât, că autorul articolului publicat în nrul 31 al foii noastre, despre »Reuniuni ori Conferențe învĕțătorești«, la care se referă rectificarea dlui Dr. Blaga, nu este dl *C. Baicu*, ci un altul.

*

Noue oficii de dare. Ministrul de finanțe a orînduit înființarea mai multor oficii de dare, încă în decursul acestui an. Dintre acestea cel dintâiu este care se va înființa în Ilia, comitatul nostru.

*

Botez pe Dunăre. Sĕptĕmâna trecută s'a făcut un rar botez la Galați. La sosirea în port a vaporului austriac, preotul Ursache dela biserica »Sfinții Apostoli« a fost chemat sĕ servească sfânta taină a botezului a unui nou-născut. Preotul îndată a și sosit, și a botezat pe noul-născut în religia creștină ortodoxă. Părinții copilului au fost muncitori, cu numele Ioan Bulgaru și soția sa Maria. Nounăscutului i-s'a dat numele de Nicolae Iosif; ear' ca naș a fost cantorul dela biserica »Sfinții Apostoli«. După sĕvîrșirea botezului, vaporul a plecat spre Sulina, ducênd într'însul pe noul-născut și pe părinții lui.

*

Fotograf automatic. Actualmente știm că e în Viena exposiția iubilară pentru 50 de ani de domnie a M. Sale Înpĕratului nostru. La această exposiție sĕ pot vedea o mulțime de curiosități cari de cari mai minunate și mai frumoase, mai ales pentru noi Românii cari suntem așa de puțini în curent cu noutățile. Așa, de pildă, sĕ pot vedea aparatele totografice automatice. Pe fiecare aparat sĕ cetește inscripția următoare: *„Fotografează-te singur“*. Arunci într'o deschizĕtură practică în aparat o coroană, te așezi în fața mașinei și după 2 și jumĕtate minute sună un clopoțel și fotografia ta cade afară printr'o deschizĕtură de desupt. Fotografia e pusă într'o ramă de tinichea și este foarte reușită.

Chestii Școlare

„Statul învețătoresc poporal
în oglinda timpului modern".

Lucrare premiată de „Allgemeine Lehrer-Zeitung"
(Urmare și fine din nrul 31.)

Mijlocul cel mai de căpetenie pentru ridicarea învețătorimii rămâne dară, îmbunătățirea stării materiale. Cu cât sunt mai bine dotați învețătorii poporali, cu atâta îi respectează mai mult și cu atât mai tare crește și puterea atrăgătoare a oficiului și numĕrul acelora, cari sĕ destinează acestei carieri și cu atât mai sigur și mai ușor sĕ pot câștiga puteri apte la acest oficiu. Dacă ridicăm oficiul, ridicăm totodată și corporațiunea. Cu creșterea puterii atrăgătoare mulți și mai mulți copii din familii mai bune păsesc pe cariera învețătorească, mai mulți învețători sĕ căsătoresc în cercuri mai culte, clasa întreagă vine în raporturi mai strînse cu partea cea mai bună a poporului, prin ce în privința socială sĕ ridică, crește în respect și influențe, — da sĕ mărește și capacitatea, destoinicia.

Atunci sĕ va sista și acea forță-silă, provocată adesea prin lipsa de învețători, ca sĕ ajungă elemente mai puțin abile, neîndemânatice în oficiu, leneși și moralmente pĕtați sĕ se sufere, dimisionați, neapți de serviciul ori mulțămiți și totdeauna suspițioși sĕ se reprimească în oficiu, prin ce onoarea oficiului sufere știrbătură și influința față cu alte cercuri îi scade foarte tare. Dacă învețătorul are venit mai bun, atunci față cu publicitatea joacă o rolă corĕspunzĕtoare stării sale; nu-'i trebue ca timpul de lipsă pentru recreare sĕ-'l prescurteze prin ocupațiuni laterale, afară de timpul de prelegere mai bine uită pravul din școală și cultura spirituală 'și-o poate îmbogăți prin participarea la teatre, concerte și prin procurarea de cărți; într'aceea capĕtă și voie mai mare spre lucru și așa și resultat poate ajunge mai bun și în urmă oamenii nu sĕ vor uita la el peste umeri, ci-'l vor respecta și stima așa, cum merită după starea sa.

Un mijloc spre ridicarea oficiului învețătoresc este mai departe organisațiunea înaintării, respective punerea în cerc mai larg prin aceea, că oamenii mai experți, cu deosebire aceia, cari au funcționat practice pe cariera învețătorească s'ar încredința cu inspecțiunea, și învețători poporali eminenți s'ar aplica ca profesori preparandiali. Spre adeverirea acestei aserțiuni avem destule exemple la alte oficii, că oameni de tot simpli s'au ridicat la stări înalte și aci au fost destul de apți r spective au satisfăcut pe deplin datoriniei lor. Și corpul învețătoresc poate arĕta destui bărbați, cari la ridicarea causei școlare au lucrat cu mare energie. Bărbați ca Kellner, Otto, Szüben, Hentschel, Pranye, Kehr, Berthelt, Schűtze, Dörpfeld, Gude, Stuba, Finger, Guth, Hermann, Bachmann și alții, cari au ridicat metodul la acea treaptă, pe care stă azi și aceștia n'au avut cualificațiuni teologice nici în genere academice, ci numai preparandiale. Dacă stă aceasta, și cine cunoaște istoria metodului acela nu va nega, poate fi îndoială în privința aceea, că în urma acelor barbați, cari au spart drumul nu sĕ poate afla o sumă considerabilă a puterilor arĕtate la ocuparea posturilor amintite? numai sĕ voim a căuta.

Ca cel din urmă mijloc la ridicarea stării învețătotești e de recomandat în fine încurajarea învețătorimii și spriginirea întru toate stăruințele cari țintesc spre binele școalei din partea factorilor chemați la aceasta, precum și apĕrarea învețătorilor contra a tot felul de atacuri nedrepte. Autoritățile școlare trebue sĕ se îngrijască de cultivarea causei școlare mai bine decât până acum, cu deosebire dela învețătorii meritați sĕ nu detragă recunoștința ce le compete și cu deosebire pe elementul stăruitor sĕ-'l îmbărbăteze cu toate mijloacele ce are la îndemână. Și aceasta sĕ poate întêmpla în mai multe chipuri. La înaintare sĕ nu sĕ ia în considerare numai timpul de serviciu, ci cu deosebire stăruința și conștiențiositatea chemării; dotează mai bine învețătorimea; capacităților mai alese sĕ le asigureze un cerc mai mare de ingerință; tracteze cu ei confidențial și în cause ponderoase sĕ-'i întrebe despre părerile lor s. a.

Impărtășască-'l pe învețător și de apĕrare de care așa de multe ori are lipsă; ca învețătorul și școala sĕ nu se privească de un rĕu de lipsă și că sĕ-'i recunoască pe deplin importanța. Dacă toate acestea sĕ întêmplă, atunci greșelile și slăbiciunile învețătorilor vor scădea, virtuțile însĕ vor crește — spre binele școalei și al poporului.

Sĕ dea Dumnezeu că așa sĕ fie.

FEL DE FEL

Americane europenizate. La grădina zoologică din Prater (Viena) au sosit 100 de femei din Senagambia. Toate vorbesc franțuzește, și unele din ele și nemțește. Se poartă foarte delicat cu publicul care le visitează și sunt de o amabilitate rară. Au adus din Africa corturi în cari locuesc. Țes foarte frumos, tăbăcesc piei, lucrează bijuterii. Nu posedă ca îmbrăcăminte de cât o simplă fașe în mijlocul trupului. Au și o școală, unde copiii învață cu profesori arabi. Dau representații cu animale pe cari le-au adus de prin locurile natale. De-alminteri, în grădina zoologică, aceste femei senegambiane sĕ află ca la ele acasă, populațiunea din ea fiindu-le foarte familiară.

Un statistician englez a cercat toamai zilele trecute, îndemnat de bună seamă de manifestul de desarmare al Țarului, sĕ constate mulțimea enormă a militarilor din întreaga Europă, într'un mod cu totul deosebit.

Anume el s'a pus sĕ-'i mĕsure cu metrul, și a ajuns la constatarea, că dacă am lua pe toți soldații, câți îi are Europa unul câte unul, și i-am așeza unul după altul într'o linie dreaptă cu munițiuni, arme etc., șirul de soldați, care s'ar naște în chipul acesta, n'ar fi nici mai lung nici mai zcurt de douĕzeci-și-patru mile.

Ear' dacă ne închipuim, că șirul acesta de soldați ar avea sĕ treacă pe lângă un punct anumit, ar trebui mai bine de un an de zile, până-ce ar ajunge la punctul acesta cel mai de pe urmă soldat.

Notiță Literară.

Din *„Moda Ilustrată"* a apărut nrul 33 cu un cuprins bogat.

„Enciclopedia Română", editată sub auspiciile și din însărcinarea »Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român«, de Dr. Corneliu Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fascicolul X al acestei mari și folositoare publicațiuni, adecă ultimul, cu care se încheie tomul I. A—Copenhaga. Tomul întreg cuprinde 936 pagini, 10.401 articole, 9 harte, planuri și adnexe și 111 ilustrațiuni în text.

Faptul îmbucurător, că publicul cetitor primește o parte considerabilă din această valoroasă publicațiune, este o dovadă eclatantă, că lucrarea aceasta înaintează cu pași tot mai siguri și el fără îndoială va putea delătura pe deplin temerea, ce s'a ivit la început în cercuri foarte largi, că »Enciclopedia Română« ca toate întreprinderile noastre literare de asemenea extensiune nu se va putea termina.

Fascicolul X cuprinde articolele Clasa—Copenhaga. La acest fascicol se alătură foaia titulară, apelul comitetului Asociațiunii din August 1896, prefața la tomul prim, scrisă de directorul publicațiunii Dr. C. Diaconovich, lista autorilor »Enciclopediei Române«, consemnarea ilustrațiunilor, prescurtări și semne și Addenda et Corrigenda.

Dintre articolele cuprinse în acest fascicol amintim: Cloșca Ioan, Cluj, Coarda (T. Cerne), Cobălcescu, Cocorăscu, Cod, Codrescu, Cognac, Cojocna, Colonia, Colorante, Colori. Columbia, Comasarea, Comedia (M. Strajan), Comic. Comitat, Comuna, Conache, Costache, Concert, Congregațiune, Congres, Conserve alimentare, (Dr. Felix), Constanța (județ și oraș), Constantinescu Barb, Constantinopole, Conta Vasilie, Conta-Kernbach Anna, Contabilitate, Convulsiune.

Dintre ilustrațiuni remarcăm un admirabil tablou, representând vederi din Constanța, precum: noul port, statua lui Ovidiu, piața Independenței, promontoriul, biserica catedrală.

Scoarțele pentru tomul I sunt deja lucrate și se pot comanda la editor cu prețul de fl. 1 (frc. 2.50) incl. trimiterea francată și recomandată.

»Enciclopedia Română« apare în extensiune de 30 fascicole de câte 6 coale de tipar (10 fasc. formează un tom) și va cuprinde în total peste 30.000 articole.

Publicațiunea se va termina în decursul anului 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiiu și la toate librăriile; deposit general pentru România: Storck & Müller, București.

Prețul unui tom face: broș. fl. 10. — (resp. frci 25. —), ear' legat fl. 11.60 (resp. frci 28.50).

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu.**

Concurs.

Prin aceasta se escrie concurs pentru ocuparea **postului de oomptabil** la institutul de credit și economii **„Corvineana"**, societate pe acții în Hunedoara (Vajda-Hunyad) cu următoarele condițiuni:

1. Concurenții au sĕ-'și înainteze rugările subsemnatei direcțiuni, la care sĕ alăture documente, cari se dovedească că posed cualificațiunea și praxa îndestulitoare pentru a putea conduce independent toate registrele comptabilității de bancă.

2. Terminul înaintării rugărilor se fixează până la 20 Septemvrie n. a. c. *Postul este de a se ocupa cu 1 Octomvrie st. n. 1898.*

3. Alesul numai după un an de probă va fi numit definitiv.

4. Salarul se fixează cu **600 fl. v. a.,** solvit în rate lunare, și apoi tantiema statutară, socotită dela 1 Ianuarie v.

Hunedoara, la 30 August 1898.

(378) 2—2 Direcțiunea.

Szám 345—1898. (391) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az algyógyi kir. járásbíróság 1897. évi 3226 polg. számu végzése következtében Dr. Moldovan Silvius ügyvéd által képviselt Robotin Péter javára Germán Iuon tekerői lakos ellen 40 frt s jár. foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 429 frtra becsült szarvas marhák, juhak, buza és takarmányból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. jbiróság V. 84/2—1898. számu végzése folytán 40 frt tőkekövetelés, eddig összesen 149 frt 70 kr. biróilag már megállapitott költségek erejéig Tekerői községben alperes házánál leendő eszközlésére **1898. évi szeptember hó 12. napjának délelotti 10 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Algyógyon, 1898. áug. hó 31-én.

Schuster Vilmos,
kir. bir. végrehajtó.

Szám 678—1898 kir. végrh. (390) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróságnak V. I. 114—1898. számu végzése folytán Dr. Bőck Arnold szászvárosi ügyvéd által képviselt Steasnyi testvérek és társa czég. budapesti lakos mint alap és telültoglaltató javára Hirsch Izidor és társa kudsiri lakos ellen 68 frt 2 kr. tőke, ennek 1897. évi április hó 23-ik napjától járó 5% kamatai, eddig összesen 43 frt 99 kr. és árverési kitüzési 2 frt 80 kr. költség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag le- és felülfoglalt és frtra becsült lovak, kocsi, hintó, zongora, bivalok, szikvizgyár és egyebbekből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróságnak V. I. 114/2—1898. sz. kiküldést rendelő végzése folytán a helyszinén Kudsiron ados lakásán a nagypiaczon leendő eszközlésére **1898. évi szeptember hó 12. napján délelotti 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében csakis készpénz mellett a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t.-cz. 108. §-ban megállapitott feltételek szerint lészen kifizetendő.

Kelt Szászváros on, 1898. aug. hó 22-én.

Rácz Árpád,
kir. bir. végrehajtó.

Szám 384—1898 (389) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az algyógyi kir. járásbíróság 1898. évi 1586. számu végzése következtében Dr. Antoni Ede, Dr. Moldovan Silvius és Dr. Muntean Aurel ügyvéd által képviselt Zobel M. G., Kovács Lajos és Herberth Roza javára Bregyán Velicska Viktor bábolnai lakos ellen 195, 2000, 300 frt s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján le és felülfoglalt, 581 frtra becsült és igénykeresettel megnem támadott gazdasági eszközök és egy ménlóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. jbiróság V. 92/4—1898. számu végzése folytán 2495. frt. tőkekövetelés, ennek kamatai és eddig biróilag már megállapitott költségek erejéig Bábolnán alperes házánál leendő eszközlésére **1898. évi szeptember hó 10. napjának délutáni 4 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Algyógyon, 1898. évi szeptember hó 1 napján.

Schuster Vilmos,
kir. birósági végrehajtó.

„ARDELEANA"

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĔȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3,000.000. (293) 21—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) **acordă împrumuturi** cu interese de **8%**;
2) **primește depuneri,** dela particulari cu **5** și cu **5½**, ear' dela corporațiuni culturale cu **6%**;
3) **cumpĕră și vinde realități;**
4) **cumpĕră și vinde marfuri și producte;**
5) **arĕndeaza și exarĕndeaza realități;**
6) **cumpĕră și vinde efecte publice;**
7) **mijlocește operațiuni,** specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orĕștie, 1898. Direcțiunea.

„MINERVA" institut tipografic în Orăștie.